

YEMEK BEDELİNİN PRİME ESAS KAZANCA DAHİL EDİLMESİ: YARGI SÜRECİNİN GÖLGESİNDEKİ YENİ DÜZENLEME

1. GİRİŞ

Yemek yardımı, işverenlerce sigortalı çalışanlara fiilen çalışılan günler esas alınarak beslenme ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla sağlanan sosyal nitelikteki bir yardımdır. Bu yardımın sigorta primine esas kazanç kapsamında değerlendirilip değerlendirilmeyeceği meselesi, 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun yürürlüğe girdiği 2008 yılından bu yana tartışmalı olmaya devam etmektedir.

Kanununun 80. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi, yemek yardımının aynı olarak yapılması halinde tamamının, nakdi olarak yapılması halinde ise Kurumca belirlenen tutarı aşmayan kısmının prime esas kazanç dışında tutulacağını öngörmektedir. Bu temel ayırım uygulamada genel kabul görmekle birlikte, işyerinde yemek verilmemesi durumunda üçüncü kişilere yapılan faturalı ödemeler ile yemek kartı/çeki/kuponu gibi araçlar üzerinden sağlanan yardımların hangi kategoriye gireceği tartışması, meseleyi kronik bir mevzuat sorununa dönüştürmüştür.

Tartışmanın fiilen alevlenmesi, Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliği'nde (SSİY) Kasım 2022'de yapılan değişiklik ve buna dayalı 2022/22 sayılı SGK Genelgesi ile başlamıştır.¹ Bu düzenlemelerle işyeri dışı yemek yardımları sınırlamaya tabi tutulmuş; Danıştay'ın ardından verdiği iptal kararı ve kararın kesinleşmesiyle süreç yeni bir boyut kazanmıştır.² Aralık 2024'te yapılan yönetmelik ve genelge değişiklikleri³ kısmen düzeltici adımlar içermekle birlikte, Nisan 2026'da hem kanun hem de yönetmelik düzeyinde yeni bir düzenleme yapılmıştır.⁴

Bu çalışmada söz konusu sürecin hukuki değerlendirmesi yapılacak, mevcut düzenlemenin doğurduğu pratik sorunlar ele alınacak ve işverenler açısından uygulamaya ilişkin tespitler ortaya konacaktır.

2. DEĞERLENDİRME

A. Temel Hukuki Çerçeve: Aynı/Nakdi Yardım Ayrımı

5510 sayılı Kanun'un 80. maddesi, prim matrahı dışında tutulacak kalemleri belirlerken "aynı yardımlar" ile "nakdi yardımlar" arasında köklü bir ayırım yapmaktadır. Aynı yardımlar; çalışanın doğrudan mal veya hizmet olarak yararlandığı, eline nakit geçmediği ödemelerdir. Kanun metninde bu tanımın herhangi bir mekan kısıtı içermediği açıktır: yemeğin işyerinde, müstemilatında ya da üçüncü kişilere ait bir lokantada sağlanması, yardımın aynı niteliğini değiştirmez.

Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu 2025 tarihli kesinleşmiş kararında⁵ bu ilkeyi tescil etmiştir: İşverenin yemek yardımını, sigortalının nakit olarak kullanamayacağı bir araçla- doğrudan üçüncü kişiye fatura karşılığı ödeme ya da yalnızca yemek ödemesinde kullanılabilen yemek kartı/çeki/kuponu- sağlaması halinde, söz konusu yardım aynı niteliktedir ve tamamı prime esas kazanç dışında tutulmalıdır.

B. 2022-2025 Dönemi: Yönetmelik, Genelge ve Yargı Süreci

Kasım 2022 tarihli SSİY değişikliğiyle işyeri dışı yemek yardımları kapsam içine alınmış; sigortalılar için üçüncü kişilere yapılan her türlü ödemeler -yemek kartı dahil- günlük prime tabi olmayan tutarla sınırlandırılmıştır. 2022/22 sayılı Genelge bu düzenlemeyi uygulamaya taşımış ve söz konusu tutarın günlük brüt asgari ücretin %23,65'i olduğunu belirlemiştir.

¹SSİY m. 97/7-(a), 11.11.2022 tarih ve 32010 sayılı Resmî Gazete; 2022/22 sayılı SGK Genelgesi, 02.12.2022.

²Danıştay 10. Dairesi, E: 2023/170, K: 2024/1853, 08.05.2024, Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu, E: 2024/2809, K: 2025/539, 06.03.2025.

³SSİY m. 97/7-(a) değişikliği, 02.12.2024 tarih ve 32740 sayılı Resmî Gazete; 2024/17 sayılı SGK Genelgesi, 31.12.2024.

⁴7577 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun m. 10, 17.04.2026 tarih ve 33227 sayılı Resmî Gazete; SSİY m. 97/7-(a) değişikliği, 18.04.2026 tarih ve 33228 sayılı Resmî Gazete.

⁵Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu, E: 2024/2809, K: 2025/539, 06.03.2025.

Bu düzenlemeler normlar hiyerarşisi açısından ciddi bir sorun taşımaktaydı: 5510 sayılı Kanun'un 80. maddesi yardımın mekanını değil aynı ya da nakdi niteliğini belirleyici kılmaktaydı. Yönetmelik ise mekansal bir ayırım getirerek işyeri dışını ayrı bir kategoriye oturtmuş ve kanunun öngörmediği bir prim yükümlülüğü yaratmıştı.

Danıştay 10. Dairesi Mayıs 2024'te bu düzenlemeleri iptal etmiş, karar Mart 2025'te İdari Dava Daireleri Kurulu'nca oybirliğiyle onanmıştır.⁶ Kararın özü şudur: İşverenin yemek bedelini sigortalıya nakit olarak değil, yalnızca yemek ödemesinde kullanılabilen bir araç üzerinden sağlaması halinde, ödemenin üçüncü kişiye veya işyeri dışına yapılması bu yardımı nakdi kılmaz.

İptal kararının ardından SGK Aralık 2024'te yönetmelik ve genelgeyi güncellemiştir.⁷ 2024/17 sayılı Genelge ile işyeri dışında üçüncü kişilerden fatura karşılığı alınan yemek hizmetinin tamamının prime esas kazanç dışında tutulacağı açıklanmıştır. Yemek kartı/çeki/kuponu meselesinde ise yalnızca yemek ödemesinde kullanılabilenler için tam istisna getirilmiş; nakit yerine geçebilecek kartlar için 158 TL'lik günlük sınır korunmuştur. Bu yaklaşım doğru yönde bir adım olmakla birlikte, mekansal ayırım sorununu kökten çözmemiştir.

C. Nisan 2026 Düzenlemeleri

17 Nisan 2026 tarihinde yürürlüğe giren 7577 sayılı Kanun'un 10. maddesiyle, 5510 sayılı Kanun'un 80. maddesine doğrudan bir alt bent eklenmiştir.⁸ Buna göre, işverence işyerinde veya müstemilatında yemek verilmeyen durumlarda, çalışılan günlere ait günlük yemek bedelinin 300 TL'ye kadar olan kısmı prime esas kazanç dışında tutulmaktadır. İstisna tutarının her yıl bir önceki yıla ilişkin yeniden değerlendirilme oranında artırılacağı da hükme bağlanmıştır. 18 Nisan 2026'da yayımlanan SSİY değişikliğiyle de m. 97/7-(a) bendi bu kanuni düzenlemeyle uyumlu hale getirilmiştir.

Düzenlemenin olumlu yanları açıktır: İstisna tutarı 158 TL'den 300 TL'ye çıkarılmış, gelir vergisi istisnasıyla eşitlenmiş ve tutarın belirlenmesi Kurum Yönetim Kurulu takdirinden çıkarılarak doğrudan kanun metnine işlenmiştir.

D. Sorunlu Yönler

Bununla birlikte düzenleme birkaç açıdan eleştiriye açıktır.

En temel sorun düzenlemenin özüne ilişkindir. Danıştay'ın kesinleşmiş kararları, faturaya dayalı üçüncü kişi ödemelerinin ve yalnızca yemek ödemesinde kullanılabilen araçların aynı yardım niteliği taşıdığını ortaya koymuştur. İşyerinde kendi kantinini işleten işverenin tüm masrafları prim dışı tutuluyorsa, aynı amacı fatura karşılığı üçüncü kişiye ödeme yoluyla gerçekleştiren işverenin yemek giderlerinin de tamamının prim dışı tutulması gerekir; iki durum arasında ekonomik sonuç bakımından hiçbir fark yoktur. 2026 düzenlemesi bu tutarsızlığı gidermek yerine 300 TL sınırıyla kalıcılaştırmakta, Danıştay'ın yıllardır vurguladığı "mekan değil nitelik belirleyicidir" ilkesinden sapılmaktadır.

Öte yandan SGK, nakit ödeme, yemek kartı ve fatura karşılığı üçüncü kişi ödemesi arasındaki uygulamayı açıklığa kavuşturan bir genelge henüz yayımlamamıştır. Nisan 2026 dönemi MUHSGK bildirimlerinin Mayıs 2026'da verilecek olması göz önüne alındığında, bu boşluğun bir an önce doldurulması zorunludur.

Pratik bir not olarak belirtmek gerekir ki kanunun 17 Nisan 2026'dan geçerli olmak üzere yürürlüğe girmesi, Nisan 2026 bordrosunun ikiye bölünmesini zorunlu kılmaktadır: ilk 16 gün için günlük 158 TL, 17'si dahil kalan günler için günlük 300 TL. Pek çok bordro yazılımı ay ortası tutar değişikliğini otomatik desteklememekte; bu nedenle işverenlerin Nisan ayının tamamını 158 TL üzerinden işleme alarak çalışanlar aleyhine sonucu kabullenmesi olasıdır.

Son olarak, 300 TL sınırının uygulamada sürdürülmesi halinde doğabilecek olumsuz bir sonuca da dikkat çekmek gerekir. İşverenlerin, üçüncü kişilere fatura karşılığı yaptıkları yemek ödemeleri

⁶Danıştay 10. Dairesi, E: 2023/170, K: 2024/1853, 08.05.2024; Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu, E: 2024/2809, K: 2025/539, 06.03.2025.

⁷SSİY m. 97/7-(a) değişikliği, 02.12.2024 tarih ve 32740 sayılı Resmî Gazete; 2024/17 sayılı SGK Genelgesi, 31.12.2024.

⁸7577 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun m. 10, 17.04.2026 tarih ve 33227 sayılı Resmî Gazete; SSİY m. 97/7-(a) değişikliği, 18.04.2026 tarih ve 33228 sayılı Resmî Gazete.

üzerinden prim yükü doğması durumunda, sosyal niteliğini koruyan bu yardımı sürdürmek yerine çalışanlara günlük prim ve vergiden istisna tutar kadar nakdi ödeme yapmayı tercih etmeleri kuvvetle muhtemeldir. Bu tercih, hem yemek yardımının sosyal amacını ortadan kaldıracak hem de işçi-işveren arasındaki sektörel uygulamaları tekdüzeleştirecektir.

3. SONUÇ

Yemek bedelinin prime tabi tutulup tutulmayacağı meselesi, 2022'den bu yana art arda gelen yönetmelik ve genelge değişiklikleri, iki Danıştay kararı ve nihayet kanun metninin değiştirilmesi izlenmesi güç bir hal almıştır. Asıl sorun başından beri ortadadır: 5510 sayılı Kanun'un 80. maddesi, yardımın mekanını değil niteliğini -aynı mi, nakdi mi- belirleyici kılmaktadır. Bu temel ayırım uygulamaya doğru biçimde yansıtılsaydı tüketilen yargı ve idari kaynakların büyük bölümüne ihtiyaç duyulmayacaktı.

7577 sayılı Kanun ile yapılan düzenleme, istisna tutarını 300 TL'ye yükseltmesi ve tutarı doğrudan kanun metnine işlemesi bakımından olumlu bir adımdır. Ancak faturaya dayalı üçüncü kişi ödemeleri ile yalnızca yemek ödemesinde kullanılabilir araçların aynı yardım niteliği taşıdığı Danıştay tarafından kesinleşmiş kararlarla tescil edilmiş iken, bu ödemeler bakımından 300 TL sınırının hukuki dayanağı tartışmaya açık olmayı sürdürmektedir.

İşverenler açısından en güvenli yol, yemek yardımını işyerinde fiilen sağlamak ya da yalnızca yemek ödemesinde kullanılabilen araçlar üzerinden gerçekleştirmektir. Fatura karşılığı üçüncü kişi ödemesi yapan işverenler ise şimdilik 300 TL sınırını uygulayacak; ancak ileride yargıya taşınacak olası bir süreçte aynı yardım argümanını ellerinde bulunduracaklardır.

Sürecin tekrar Danıştay'a taşınıp taşınmayacağı, SGK'nın yayımlayacağı uygulama genelgesinin içeriğine ve 300 TL sınırının faturaya dayalı üçüncü kişi ödemeleri bakımından nasıl uygulanacağına bağlıdır.

BARIŞ ERDEM DANIŞMANLIK SOSYAL GÜVENLİK HUKUKU EKİBİ

